

Ének-zene

9-12. évfolyam

A 9-12. évfolyamokon a zenei nevelés célja a nemzeti és az európai azonosságtudat erősítése, a hagyományos és a mai kulturális értékek megismertetése, a tudás gazdagítása a zeneművészet eszközeivel. Cél továbbá, hogy a műalkotások által közvetített magatartásminták segítsék a nemzethez, közösséghez való viszony elmélyítését és járuljanak hozzá a tanulók személyiségfejlődéséhez, szocializációjához, mely egyúttal egy közösség fennmaradásának biztosítója is.

Az egyes témaköröknél megjelölt minimum óraszámok, csak arányaiban segítik a tájékozódást. A témakörökön belül megjelenő fejlesztési feladatok átfedik egymást, egy-egy fejlesztési feladat több különböző témakörben is megjelenik. Ezáltal a tanórákon belül is érvényesül a komplexitás.

A Kerettanterv témakörei:

1. Zeneművek /Énekes anyag
2. Zeneművek/Zenehallgatási anyag
3. Komplex készségfejlesztés.

A zenei anyanyelv ápolásának továbbra is fontos szerepet kell betöltenie, hiszen egy nép múltjának legnemesebb értékei őrződnek meg benne: érzelmi tartás, kedélyvilág, vérmérséklet, temperamentum. Mindez a „*népdalaink világa*” fejezetben átélhető a tanulók számára. A dalanyag igazodik életkori sajátosságaikhoz, átélhető élethelyzetekhez, a „*mindenre van hangja*” kodályi megállapításhoz.

Az előadói készség gazdagítása - a kifejezőkészség, tiszta intonáció, a stílusnak megfelelő előadásmód, a közösségi zenélés kiemelten fontos eleme, melynek színvonala a tanár igényességén múlik. Legmagasabb szintje a kóruséneklésben testesül meg.

A zenehallgatási anyag válogatásánál az életszerűség a fő szempont: a zeneművek e négy évfolyamon a tanulók tanulmányaihoz és mindennapjaihoz kapcsolódnak. A 12. évfolyamon a korábban hallgatott zeneművek történelmi szemléletmóddal összegződnek, és a tanulók megismerkednek a hallgatott zenék kulturális környezetével is. Folyamatos feladat a zeneművek műfajának megnevezése, értelmezése.

A tanár megismertethet diákjaival „kedvenc” dalokat, figyelmet fordít a 20. századi népies műdalokra, illetve a zenei rétegműfajok napjainkban folyamatosan változó jelenségeire is. Ezek sajátos értékrendet képviselnek, társadalmi szerepek szerint formálódnak. A kialakult évezredes értékrendhez képest gyakran változó normák miatt a tanár csak naprakész ismerettel tudja az ízlésformálás eszközeként alkalmazni. Ezt a rendelkezésére álló szabad órásválasztásban teheti meg.

Az énekelt zeneművek igényes megszólaltatásához, a zenehallgatási anyag elmélyült befogadásához és a zeneművekkel kapcsolatos gondolatok megfogalmazásához, valamint a kreatív zenei megnyilvánulásokhoz továbbra is fontos a készségfejlesztés. A korábbi évfolyamokon *Ritmikai fejlesztés, Hallásfejlesztés és Zenei írás-olvasás* elnevezésű témakörök a középiskolában *Komplex készségfejlesztés* elnevezéssel folytatódnak.

Az ének-zene tantárgy a következő módon fejleszti a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat:

A tanulás kompetenciái: A tanár és a tanuló együttműködésének kiemelt szerepe van az aktív tanulás kompetenciáinak kialakításában és fenntartásában, megerősítésében és továbbfejlesztésében. Ebben az ének-zenére különösen fontos szerep hárul. Az ének-zene tanulását nem a hagyományosnak tekintett tanulási módok, hanem a ráérzés, a gyakorlás (ismétlés) és az önreflexivitás támogatja. Ebből adódik, hogy a tanulásból adódó sikeresség élményként jelenik meg. Ennek az élménynek a megtapasztalása más tárgyak tanulásához is pozitívan járul hozzá.

A kommunikációs kompetenciák: Az írott és a beszélt nyelvhez hasonlóan létezik zenei anyanyelv is, mely saját szintaktikával rendelkező, hierarchikus rendszer. Ezek feldolgozása azonos agyi struktúrák által történik, ezért a zene kiválóan alkalmas az anyanyelvi és az idegen nyelvi kompetenciák fejlesztésére, illetve a beszédnehézségek enyhítésére, melyekre hatékony eszköz a ritmus és a hallásfejlesztés. Lényeges a szöveges éneklés, mint verbális kommunikáció, valamint a saját, alkotó gondolatokat kifejező improvizáció. A kommunikációs készségek mélyüléséhez kapcsolódik a zeneművek elemzése, amely által a tanuló saját szavaival képes leírni a zenei folyamatokat, megérti a tágabb összefüggéseket, a zene funkcióját és kapcsolatát azzal a világgal, amelyben létrejött, illetve azzal a világgal, amelyben aktuálisan hatást gyakorol. A tanuló így megismeri a zene mindennapi funkcióját és meg tanulja értelmezni a zene médiában történő használatát is.

A digitális kompetenciák: A tanuló a digitális világban él és annak eszközeit használja mindennapjaihoz, ezért az oktatás hatékonyságát növeli, ha a pedagógus épít a tanuló ilyen

irányú jártasságára. A tanuló kezében lévő mindennapos digitális eszközök alkalmasak arra is, hogy használójuk számára a zenei kommunikáció eszközei legyenek. A zenei szoftverek, alkalmazások játékosan fejlesztik az infokommunikációs kompetenciákat.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tanuló megtapasztalja az együttműködés hatékonyságát a csoportos zenei tevékenységeken keresztül (pl. kórus), és lehetősége van véleményének, gondolatainak kinyilvánítására. Mások produkciójának tisztelettel való figyelése a különböző nézőpontok iránti toleranciáját formálja.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az önkifejezés, a kreativitás és a szépérzék fejlesztése keretében a tanuló a zenét sajátos nyelvként ismeri fel, mellyel képessé válik gondolatai, érzései tolmácsolására, használva az improvizáció adta lehetőségeket is. Ezen kívül különböző kultúrák zenéjével való ismerkedés és azok társadalmi funkciójának megértése hozzájárul a komplex látásmód kifejlődéséhez.

A témakörök és a fejlesztési feladatok átfedik egymást, egy-egy fejlesztési feladat több különböző témakörben is megjelenik, ezáltal a tanórákon belül is érvényesül a komplexitás.

A 9. évfolyamon az ének- zene helyi tanterv óraszám: **144óra**

A 10. évfolyamon az ének- zene helyi tanterv óraszám: **144 óra**

A 11. évfolyamon az ének- zene helyi tanterv óraszám: **144 óra**

A 12. évfolyamon az ének- zene helyi tanterv óraszám: **120óra**

Ének-zene

9. évfolyam

A kilencedik évfolyamon a zenei nevelés célja a nemzeti és az európai azonosságtudat erősítése, a hagyományos és a mai kulturális értékek megismertetése, a tudás gazdagítása a zeneművészet eszközeivel. Cél továbbá, hogy a műalkotások által közvetített magatartásminták segítsék a nemzethez, közösséghez való viszony elmélyítését és járuljanak hozzá a tanulók személyiségfejlődéséhez, szocializációjához, mely egyúttal egy közösség fennmaradásának biztosítója is.

A Helyi tanterv témakörei:

1. Zeneművek /Énekes anyag: **43 óra**
2. Zeneművek /Zenehallgatási anyag: **64 óra**
3. Komplex készségfejlesztés: **37óra**

A 9. évfolyamon az ének- zene helyi tanterv emelt szintű óraszám: **144 óra (heti 4 óra)**

A zenei anyanyelv ápolásának továbbra is fontos szerepet kell betöltenie, hiszen egy nép múltjának legnemesebb értékei őrződnek meg benne: érzelmi tartás, kedélyvilág, vérmérséklet, temperamentum. Mindez a „*népdalaink világa*” fejezetben átélhető a tanulók számára. A dalanyag igazodik életkori sajátosságaikhoz, átélhető élethelyzetekhez, a „*mindenre van hangja*” kodályi megállapításhoz.

Az előadói készség gazdagítása - a kifejezőkészség, tiszta intonáció, a stílusnak megfelelő előadásmód, a közösségi zenélés kiemelten fontos eleme. Legmagasabb szintje a kóruséneklésben testesül meg.

A zenehallgatási anyag válogatásánál az életszerűség a fő szempont: a zeneművek ezen az évfolyamon a tanulók tanulmányaihoz és mindennapjaihoz kapcsolódnak.

Megismertetem diákjaimmal „kedvenc” dalaimat, figyelmet fordítok a 20. századi népies műdalokra, illetve a zenei rétegműfajok napjainkban folyamatosan változó jelenségeire is Ezek sajátos értékrendet képviselnek, társadalmi szerepek szerint formálódnak.

Az énekelt zeneművek igényes megszólaltatásához, a zenehallgatási anyag elmélyült befogadásához és a zeneművekkel kapcsolatos gondolatok megfogalmazásához, valamint a kreatív zenei megnyilvánulásokhoz továbbra is fontos a készségfejlesztés. A korábbi évfolyamokon *Ritmikai fejlesztés, Hallásfejlesztés és Zenei írás-olvasás* elnevezésű témakörök a középiskolában *Komplex készségfejlesztés* elnevezéssel folytatódnak.

A témakörök és a fejlesztési feladatok átfedik egymást, egy-egy fejlesztési feladat több különböző témakörben is megjelenik, ezáltal a tanórákon belül is érvényesül a komplexitás.

TÉMAKÖR: Zeneművek / Énekes anyag

ÓRASZÁM: 43 óra

Népdalaink világa

Régi stílusú népdalok

Megrakják a tüzet; Megkötöm lovamat; Madárka, madárka; Aj sirass édesanyám; Szivárvány havasán Annyi bánat a szívemen; De sok eső, de sok sár; Hej, rozmaring, rozmaring; Körösfői kertek alatt; Nem úgy van most, mint volt régen; Nézd meg, lányom; Szeress egyet, s legyen szép; Szivárvány havasán; Hej, révész, révész; Katona vagyok én; Röpülj páva; Béreslegény, Dunaparton; Hej rozmaring; Istenem, istenem; Annyi nekem az irigyem; Eddig vendég; Éljen a barátság; Én az éjjel nem aludtam; Hej, igazítsad; Irigyeim sokan vannak; Vígán, vígan

Műzenei szemelvények, és más népek dalai

Pindarosz ódája; Szeikilosz sírverse; Dies irae; Ut queant laxis; Splendor Paternae gloriae ; Reuenthal: Májusi ének; Moniot D'Arras: Nyári ének; John of Fornsete: Nyár-kánon (Vaskó Andor ford.); Ófrancia kánon: Jertek, jertek, nosza, járjunk táncot!; Farkas Ferenc: Hajnalnóta; W. Byrd: Tavasz – kánon; Ismeretlen szerző: Kék ibolyácska; Palestrina: Jesu rex admirabilis; Rabló jó; Tinódi: Egervár viadaljáról való ének, Hadnagyoknak tanúsága; Budát, ó Hunnia, az török rabolja; Balassi Bálint: Bocsásd meg úristen – protestáns népének; Monteverdi: Keljen dalra minden ember; Purcell: Sárga levél ;Handel: Halleluja-kórus; Bach: Üdv rád és házad népére; Bach: Ha köd lepi be a tájat; Áll előttem egy virágszál

ISMERETEK

- A zsoltár típusú dallamok jellemzői.
- Az ereszkedő ötfokú népdalok jellemzői.
- Siratók és sirató típusú népdalok jellemzői.
- A népdalelemzés szempontjai
- Dallam és szöveg kapcsolata a népdalstílusokban.
- Zenei nyelvjáráások, dialektusok jelentése a népzeneben.
- A tanult dalok kulturális közegének megismerése.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- Hallás utáni daltanulással elsajátított magyar népdalok és felismerő kottaolvasással elsajátított műzenei szemelvények éneklése.
- Előadói készségük kifejező, átélt, tiszta intonációjú énekléssé fejlesztése.
- A hangszerkísérethez és az éneklő közösséghez való alkalmazkodási képesség fejlesztése.
- A dalokban megjelenített élethelyzetek, érzelmi állapotok megértése.

FOGALMAK

Pentatónia, parlando, rubato, tempo giusto, szillabikus, melizmatikus, autentikus, tradíció, átdolgozás, dialektus, intonáció, neuma

TEVÉKENYSÉGEK

- A zenei nevelés elsődleges tevékenységi formája az éneklés.
- A kreativitás támogatása az éneklésnél, táncolásnál.
- Éneklés az iskolai kórusban.
- Részvétel az ünnepekhez kapcsolódó előadásokban, projektekben.
- Részvétel a Zenei Világnap alkalmából rendezett iskolai programokban.
- A Fejlesztési feladatok és Készségek elnevezésű részben javasoltak alkalmazása.

TÉMAKÖR: Zeneművek / Zenehallgatási anyag

ÓRASZÁM: 64 óra

Szerelem, barátság

Moniot D'Arras: nyári ének, Somorjai: Trubadúrmollban

Dowland: Come again

Orlando di Lasso: Zsoldos szerenád, Visszhang,

Zeneművek és a történelem

Kodály Zoltán: Fölszállott a páva; J. S. Bach: Máté passió – részlet 54 számtól -59 –ig.

Életképek

Ugrós és csárdás dallamok – válogatás megújuló népzenei felvételekből.

J. S. Bach: D-dúr szvit – Gavotte, h-moll szvit: Menüett. C-dúr szvit tételei

Handel: Vizizene, Tűzijáték-szvit;

Régi muzsika kertje

Szeikilosz sírverse.

Missa de Angelis – Kyrie.

Dufay: L'homme arme mise – Kyrie.

G.P. Palestrina: Sicut cervus.

Paestrina: Missa papae Marcelli-Kyrie

Dufay: L'homme armé mise-Kyrie

Josquin des prés: Ave vera virginitas; Ave maria

Palestrina: Jesu rex admirabilis

Vivaldi: Négy évszak-Tavaszi 1. tétel, Tél 2. tétel

Bach: Brandenburgi versenyek, Bach: A fuga művészete

Szemelvények a magyar zenetörténetből

Magyar Himnusz-Erkel Ferenc

Szózat- Egressy Béni

Ungaresca

Apor Lázár tánca

Esterházy Pál: Harmonia caelestis – részletek

ISMERETEK

- A hallgatott zeneművek zenetörténeti és főbb műfaji jellemzőinek azonosítása..
- A zeneszerzők helye a különböző zenetörténeti korokban.
- Az adott zenemű történelmi, irodalmi és kultúrtörténeti vonatkozásainak megismerése.
- A zeneművekben megfogalmazott gondolatok társítása hangszerelési, szerkesztési megoldásokkal, kompozíciós technikákkal, formai megoldásokkal.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- A tanulók kreatív képzeletének fejlesztése változatos motivációs technikákkal, a zeneművek nyújtotta lehetőségeket kihasználva.
- A zeneművek gondolati tartalmát kifejező eszközök felismerésére, átélésére és értelmezésére alkalmas képességek kialakítása.
- Egy-egy zeneszerzőre jellemző alkotói sajátosságok felismerése.
- Hosszabb, összetettebb koncentrációt igénylő zenei anyag befogadásának képessége.
- Összefüggés felfedezése a zenei stíluskorszakok és a történelmi események, irodalmi alkotások között.
- A zeneművekről történő önálló véleményalkotás képességének kialakítása.

FOGALMAK

Vokális műfajok ambitus, alaphang, szoprán, alt, mezzo, tenor, bariton, basszus , a capella, gregorián, recitativo, orgánum, ungaresca, korál, mise, madrigál, passió, duett, motetta, históriás ének,concerto grosso, soloconcerto, szvit, prelúdium, fúga, opera, oratórium, ária, kantáta, dinamika, vegyeskar, egyneműkar, gyermekkar, férfikar, instrumentális, kadencia (népzene),nőiakar

TEVÉKENYSÉGEK

- Részvétel hangversenyeken.
- Élménybeszámoló készítése a hallott hangversenyek kapcsán.
- Adatgyűjtések a zenetörténet feldolgozásához.
- Zeneművek zenetörténeti rendszerezése.
- Koncertfilm megtekintése.
- Kiállítás megszervezése híres magyar zeneszerzőkről, zenekarokról, előadóművészekről, zeneművekről, koncerthelyszínekről.
- A lakóhely zenei emlékeinek összegyűjtése, megtekintése.

- Kiselőadás készítése különböző hangszerekről, zenei műfajokról, zeneszerzőkről, zeneművészekről.
- Kiselőadás készítése a népzenei gyűjtések történetéről.
- Kiselőadás a hangszerekről (megszólaltatási módjuk, felépítésük, képek, videók, animációk, applikációk felhasználásával).
- Az elektronikus média által nyújtott lehetőségek tanári irányítású használata.

TÉMAKÖR: Komplex készségfejlesztés

ÓRASZÁM: 37 óra

ISMERETEK

- A korábban tanult ritmikai, dallami ismeretek frissítése, elmélyítése, alkalmazása.
- A törzshangok és a módosított hangok szerepének ismerete.
- Előjegyzések, hangnemek ismerete 3#-3 b hangnemekig,
- A pentaton hangsor
- Hangközök világa
- A zenetörténet jellegzetes műfajainak ismerete.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- Részvétel közös kreatív zenélési formákban, a zeneművek befogadásának előkészítéséhez.
- A többszólamú éneklés fokozatos bevezetésével a többirányú figyelem, a hallás, az intonációs készség fejlődése.
- Gyakorlat szerzése a felismerő kottaolvasásban.
- A zenei formaérzék fejlesztése.
- Kodály:333 olvasógyakorlat példáin keresztül a kottaolvasási készség fejlesztése

FOGALMAK

hangköz, hangnem, Minden korábban említett fogalom

TEVÉKENYSÉGEK

- Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult ritmikai és dallami elemek felhasználásával.
- Ritmikai játékok.
- Zenei kérdés, válasz rögtönzése.
- Kottairáshoz alkalmas szoftverek használatának megismerése.
- A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása a hangközök és egyszerű harmóniak megfigyelésének és meghallásának gyakorlására.

Ének-zene

10. évfolyam

A tizedik évfolyamon a zenei nevelés célja a nemzeti és az európai azonosságtudat erősítése, a hagyományos és a mai kulturális értékek megismertetése, a tudás gazdagítása a zeneművészet eszközeivel. Cél továbbá, hogy a műalkotások által közvetített magatartásminták segítsék a nemzethez, közösséghez való viszony elmélyítését és járuljanak hozzá a tanulók személyiségfejlődéséhez, szocializációjához, mely egyúttal egy közösség fennmaradásának biztosítója is.

A Helyi tanterv témakörei:

1. Zeneművek /Énekes anyag: **43 óra**
2. Zeneművek/Zenehallgatási anyag: **64 óra**
3. Komplex készségfejlesztés: **37 óra**

A 10. évfolyamon az ének- zene helyi tanterv emelt szintű óraszám: **144 óra (heti 4 óra)**

A zenehallgatási anyag válogatásánál az életszerűség a fő szempont: a zeneművek ezen az évfolyamon a tanulók tanulmányaihoz és mindennapjaihoz kapcsolódnak. A korábban hallgatott zeneművek történelmi szemléletmóddal összegződnek, és a tanulók megismerkednek a hallgatott zenék kulturális környezetével is. Folyamatos feladat a zeneművek műfajának megnevezése, értelmezése.

Az énekelt zeneművek igényes megszólaltatásához, a zenehallgatási anyag elmélyült befogadásához és a zeneművekkel kapcsolatos gondolatok megfogalmazásához, valamint a kreatív zenei megnyilvánulásokhoz továbbra is fontos a készségfejlesztés.

A témakörök és a fejlesztési feladatok átfedik egymást, egy-egy fejlesztési feladat több különböző témakörben is megjelenik, ezáltal a tanórákon belül is érvényesül a komplexitás.

1. TÉMAKÖR: Zeneművek / Énekes anyag

ÓRASZÁM: 43óra

Népdalaink világa

Új stílusú népdalok

Ősszel érik babám; Szép a gyöngyvirág; Este, este; A bárnai kertek alatt; Madárka, madárka; Gerencséri utca; Erdő, erdő de magos a teteje; Szerelem, szerelem; Én is voltam, mikor voltam; Bújdosik az árvamadár; Kiskertembe szedik a virágot ;Most jöttem Gyuláról; Letörött a kutam gémje; A nagy bécsi kaszárnyára; Lement a nap; Kormos Pistát Simontornyán megfogták; A mi házunk fölött; Amott legel; Ha felülök; A csitári hegyek alatt; Elindultam szép hazámból

Műzenei szemelvények, és más népek dalai

Beethoven: Százszorszép, A mormotás fiú dala, Örömóda, Malzel-kánon, Haydn: Szerenád, Falusi jókedv, Erdő mélyén, G-dúr szimfónia (Üstdob) 2.tétel főtemája G-dúr (Oxford-szimfónia 4.tétel főtemája, D-dúr (Londoni) szimfónia 3.tétel menüett –téma,,Évszakok-Simon gazda áriája, Viharkórus, Mozart: Ó felvirradt a szép óra, Drága szempár, Oragna figa, Vágyódás a tavasz után, Egy kis éji zene 1.tétel főtemája, 3.tétel, A figaró házassága-Figaro cavatinája, Figaro áriája, Cherubino ariettája; Erdőkön, mezőkön; Ej haj gyöngyvirág; Hej Rákóczi,

ISMERETEK

- A tanult dalok kulturális közegének megismerése.
- Különböző korszakok – különböző előadói stílusok a műzenében.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- Hallás utáni daltanulással és felismerő kottaolvasással elsajátított műzenei szemelvények éneklése.
- Előadói készségük kifejező, átélt, tiszta intonációjú énekléssé fejlesztése.

- A hangszerkísérethez és az éneklő közösséghez való alkalmazkodási képesség fejlesztése.
- A dalokban megjelenített élethelyzetek, érzelmi állapotok megértése.

FOGALMAK

Népdalelemzési szempontok, kvintváltó szerkezet, bolgár ritmus, tradíció, átdolgozás, műzene, dal, dalciklus, duett, tercett, kvartett, kvintett, egytagú forma, kéttagú forma, háromtagú forma, tételrend, kürtmenet, Köchel-jegyzék, periódus,

TEVÉKENYSÉGEK

- A zenei nevelés elsődleges tevékenységi formája az éneklés.
- A kreativitás támogatása az éneklésnél, táncolásnál.
- Részvétel az ünnepekhez kapcsolódó előadásokban, projekteknél.
- Részvétel a Zenei Világnap alkalmából rendezett iskolai programokban.
- A Fejlesztési feladatok és Készségek elnevezésű részben javasoltak alkalmazása.

2. TÉMAKÖR: Zeneművek / Zenehallgatási anyag

ÓRASZÁM: 64 óra

Szerelem, barátság

Beethoven: F-dúr románc; Fűr Elise, Mozart: A varázsfuvola c.opera részletei, Don Giovanni c.opera részletei, A figaro házassága c.opera részletei,

Életképek

Joseph Haydn: Évszakok – Szüreti kórus, Viharkórus, Simon gazda áriája, Haydn: Szerenád, Mozart: Requiem, Beethoven szimfóniái, Haydn: London-szimfónia 3.tétel, Haydn: Oxford-szimfónia 4.tétel

Zeneművek és az irodalom

Beethoven: IX.szimfónia-4. tétel

Zeneművek és a történelem

Beethoven: Egmont -nyitány

Szemelvények a magyar zenetörténetből

Bihari János: Magyar tánc

Csermák Antal: Verbunkos-A dúr csárdás rapszódia

ISMERETEK

- A hallgatott zeneművek zenetörténeti és főbb műfaji jellemzőinek azonosítása.
- A zeneszerzők helye a különböző zenetörténeti korokban.
- Az adott zenemű történelmi, irodalmi és kultúrtörténeti vonatkozásainak megismerése.
- A zeneművekben megfogalmazott gondolatok társítása hangszerelési, szerkesztési megoldásokkal, kompozíciós technikákkal, formai megoldásokkal.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- A tanulók kreatív képzeletének fejlesztése változatos motivációs technikákkal, a zeneművek nyújtotta lehetőségeket kihasználva.
- A zeneművek gondolati tartalmát kifejező eszközök felismerésére, átélésére és értelmezésére alkalmas képességek kialakítása.
- Egy-egy zeneszerzőre jellemző alkotói sajátosságok felismerése.
- Hosszabb, összetettebb koncentrációt igénylő zenei anyag befogadásának képessége.
- Összefüggés felfedezése a zenei stíluskorszakok és a történelmi események, irodalmi alkotások között.
- A zeneművekről történő önálló véleményalkotás képességének kialakítása.

FOGALMAK

Szonáta, szonáta-forma, rondó-forma, triós-forma, variációs-forma, szimfónia, vonósnégyes, versenymű, szimfonikus zenekar, verbunkos ,solo-tutti,piano,forte,partitúra, nyitány, hangnembváltás, crescendo

TEVÉKENYSÉGEK

- Részvétel hangversenyeken.
- Élménybeszámoló készítése a hallott hangversenyek kapcsán.
- Adatgyűjtések a zenetörténet feldolgozásához.
- Zeneművek zenetörténeti rendszerezése.
- Koncertfilm megtekintése.
- Kiállítás megszervezése híres magyar zeneszerzőkről, zenekarokról, előadóművészekről, zeneművekről, koncerthelyszínekről.
- A lakóhely zenei emlékeinek összegyűjtése, megtekintése.
- Kiselőadás készítése különböző hangszerekről, zenei műfajokról, zeneszerzőkről, zeneművészekről.
- Kiselőadás készítése a népzenei gyűjtések történetéről.
- Kiselőadás a hangszerekről (megszólaltatási módjuk, felépítésük, képek, videók, animációk, applikációk felhasználásával).
- Az elektronikus média által nyújtott lehetőségek tanári irányítású használata.

TÉMAKÖR: Komplex készségfejlesztés

ÓRASZÁM: 37 óra

ISMERETEK

- A korábban tanult ritmikai, dallami ismeretek frissítése, elmélyítése, alkalmazása.
- A törzshangok és a módosított hangok szerepének ismerete.
- Modális hangsorok felismerése, felépítése
- Hangközök felismerése, felépítése T1-T8 tartományban
- Előjegyzések és hangnemek ismerete 4#-4b-ig
- A zenetörténet jellegzetes műfajainak, formáinak ismerete.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- Részvétel közös kreatív zenélési formákban, a zeneművek befogadásának előkészítéséhez.

- A többszólamú éneklés fokozatos bevezetésével a többirányú figyelem, a hallás, az intonációs készség fejlődése.
- Gyakorlat szerzése a felismerő kottaolvasásban.
- A zenei formaérzék fejlesztése.
- Kodály:333 olvasógyakorlat példáin keresztül a kottaolvasási készség fejlesztése

FOGALMAK

Ion, dúr, dór, fríg, líd, mixolíd, eol, moll, lokriszi, moduláció, kadencia, álzárlat ,bicínium

TEVÉKENYSÉGEK

- Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult ritmikai és dallami elemek felhasználásával.
- Ritmikai játékok.
- Zenei kérdés, válasz rögtönzése.
- Kottaíráshoz alkalmas szoftverek használatának megismerése.
- A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása a hangközök és egyszerű harmóniak megfigyelésének és meghallásának gyakorlására.

Ének-zene

11. évfolyam

A tizenegyedik évfolyamon a zenei nevelés célja a nemzeti és az európai azonosságtudat erősítése, a hagyományos és a mai kulturális értékek megismertetése, a tudás gazdagítása a zeneművészet eszközeivel. Cél továbbá, hogy a műalkotások által közvetített magatartásminták segítsék a nemzethez, közösséghez való viszony elmélyítését és járuljanak hozzá a tanulók személyiségfejlődéséhez, szocializációjához, mely egyúttal egy közösség fennmaradásának biztosítója is.

A Helyi tanterv témakörei:

1. Zeneművek /Énekes anyag: **43 óra**
2. Zeneművek/Zenehallgatási anyag: **64 óra**
3. Komplex készségfejlesztés: **37 óra**

A 10. évfolyamon az ének- zene helyi tanterv alap óraszám: **144 óra (heti 4 óra)**

A zenehallgatási anyag válogatásánál az életszerűség a fő szempont: a zeneművek ezen az évfolyamon a tanulók tanulmányaihoz és mindennapjaihoz kapcsolódnak. A korábban hallgatott zeneművek történelmi szemléletmóddal összegződnek, és a tanulók megismerkednek a hallgatott zenék kulturális környezetével is. Folyamatos feladat a zeneművek műfajának megnevezése, értelmezése.

Az énekelt zeneművek igényes megszólaltatásához, a zenehallgatási anyag elmélyült befogadásához és a zeneművekkel kapcsolatos gondolatok megfogalmazásához, valamint a kreatív zenei megnyilvánulásokhoz továbbra is fontos a készségfejlesztés.

A témakörök és a fejlesztési feladatok átfedik egymást, egy-egy fejlesztési feladat több különböző témakörben is megjelenik, ezáltal a tanórákon belül is érvényesül a komplexitás.

3. TÉMAKÖR: Zeneművek / Énekes anyag

ÓRASZÁM: 43 óra

Népdalaink világa

Jeles napok, népszokások dalai: Sok számos esztendőket; Paradicsom mezejibe; Víg volt nekem az esztendő; Szent János áldása; Üdvözlégy, Szent László király; Sok Zsuzsanna napokat, Csordapásztorok; Megkötték már nekem a koszorút; gyújtottam gyertyát; Regölés; Magos a rutafa; Most érkezünk ez helyre; Ezerkilenszázhatvannyolcat; Három szent királyok; Három éjjel három nap; Szent Gergely doktornak, A pünkösznek jeles napján; Lement a nap; Adjon az Úristen

Műzenei szemelvények, és más népek dalai

Kodály Zoltán: Angyalok és pásztorok, Gergelyjárás, Pünkösdlő, Villó, Újesztendő, Franz Schubert: A hársfa, A rózsza a gerle, A patak bölcsődala, A vándorlás, Már olvad, ó...-kánon; Johannes Brahms: Bölcsődal, 1. Szimfónia 4. tétel témája; Mendelssohn: A dalnak lenge szárnyán; Schumann: A tavasz köszöntése, A két gránátos; Chopin: E-dúr etűd témája, a-moll mazurka témája; Smetana: Moldva-főtéma; Gaudeamus igitur-diákdal, Giuseppe Verdi: Nabucco: Rabszolgák kórusa, Aida-Radames áriája, A győztes egyiptomiak bevonulása.; Erkel Ferenc: Bánk bán: Hazám, hazám, Bortal, Muszorgszkij: Egy kiállítás képei-Sétamotívum; Liszt Ferenc: Les preludes témái, Szerelmi álmok témája, Dvorák: Újvilág-szimfónia: 2. tétel fő témája; Puccini: Pillangókisasszony-Zümmögő kórus;

Duda megnyikkan; Aranyosom hogy vegyelek; Rozmaringszál lehajlott; Nézd itt a rózsabimbó;
A nap nyugodni tér; Karcsú törzsed hajlik; A szeleknek élénk szárnyán; Erdő mélyén piros a
szamóca

ISMERETEK

- A tanult dalok kulturális közegének megismerése.
- Különböző korszakok – különböző előadói stílusok a műzenében.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- Hallás utáni daltanulással és felismerő kottaolvasással elsajátított műzenei szemelvények éneklése.
- Előadói készségük kifejező, átélt, tiszta intonációjú énekléssé fejlesztése.
- A hangszerkísérethez és az éneklő közösséghez való alkalmazkodási képesség fejlesztése.
- A dalokban megjelenített élethelyzetek, érzelmi állapotok megértése.

FOGALMAK

Tradíció, átdolgozás, műzene, romantikus dal, dalciklus, hangszeres karakterdarab, szimfónikus költemény, moduláció, zárlat,

TEVÉKENYSÉGEK

- A zenei nevelés elsődleges tevékenységi formája az éneklés.
- A kreativitás támogatása az éneklésnél, táncolásnál.
- Részvétel az ünnepekhez kapcsolódó előadásokban, projekteknél.
- Részvétel a Zenei Világnap alkalmából rendezett iskolai programokban.
- A Fejlesztési feladatok és Készségek elnevezésű részben javasoltak alkalmazása.

4. TÉMAKÖR: Zeneművek / Zenehallgatási anyag

ÓRASZÁM: 64 óra

Szerelem, barátság

F. Schubert: A vándor, Schumann: A rózsza, a gerle, Mendelssohn: A dalnak lenge szárnyán,
Liszt Ferenc: Szerelmi álmok; G. Bizet: Carmen – Habanera; G. Puccini: Pillangókisasszony

című opera, Tosca című opera; R. Wagner: Nürnbergi Mesterdalnokok I. jelenet; G. Verdi: Don Carlos – Szabadság kettős;

Zeneművek és a történelem

F. Chopin: Forradalmi etűd

R. Schumann –H. Heine: Két gránátos

Erkel Ferenc: Bánk bán című opera, Hunyadi László című opera

G.Verdi: Aida című opera

Liszt Ferenc: Szent Erzsébet legendája

Zeneművek és az irodalom

F. Schubert -Wilhelm Müller: A szép molnárlány című dalciklus

F. Schubert- W von Goethe: A rémkirály

R. Schumann -H. Heine: A költő szerelme című dalciklus

Liszt Ferenc: Les Preludes

Wagner: A niebelung tetralógia

Életképek

Muszorgszkij: Egy kiállítás képei

Smetana: Moldva

Chopin: E-dúr etűd, A-dúr polonéz, Tavasz-keringő

Brahms: Bölcsődal

Schubert: A pizstráng

Schubert szimfóniái

Schumann szimfóniái

Dvorák: d- moll „Újvilág „- szimfónia

Brahms: Magyar táncok, Akadémiai ünnepi nyitány

Liszt Ferenc: Vándorévek

Berlioz: Fantasztikus szimfónia

Wagner: A nürnbergi mesterdalnokok

Szemelvények a magyar zenetörténetből

Liszt Ferenc: Esz-dúr zongoraverseny – I. tétel
Liszt Ferenc: 2. magyar rapszódia, Magyar ünnepi dal
Erkel Ferenc: Bánk bán –Keserű bordal, Hazám, hazám

ISMERETEK

- A hallgatott zeneművek zenetörténeti és főbb műfaji jellemzőinek azonosítása.
- A zeneszerzők helye a különböző zenetörténeti korokban.
- Az adott zenemű történelmi, irodalmi és kultúrtörténeti vonatkozásainak megismerése.
- A zeneművekben megfogalmazott gondolatok társítása hangszerelési, szerkesztési megoldásokkal, kompozíciós technikákkal, formai megoldásokkal.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- A tanulók kreatív képzeletének fejlesztése változatos motivációs technikákkal, a zeneművek nyújtotta lehetőségeket kihasználva.
- A zeneművek gondolati tartalmát kifejező eszközök felismerésére, átélésére és értelmezésére alkalmas képességek kialakítása.
- Egy-egy zeneszerzőre jellemző alkotói sajátosságok felismerése.
- Hosszabb, összetettebb koncentrációt igénylő zenei anyag befogadásának képessége.
- Összefüggés felfedezése a zenei stíluskorszakok és a történelmi események, irodalmi alkotások között.
- A zeneművekről történő önálló véleményalkotás képességének kialakítása.

FOGALMAK

Vokális műfajok, romantikus dal, dalciklus, programzene, szimfónikus költemény, hangszeres karakterdarab, etűd, mazurka, polonéz, romantikus zenekar, romantikus opera, nemzeti opera, népies műdal

TEVÉKENYSÉGEK

- Részvétel hangversenyeken.
- Élménybeszámoló készítése a hallott hangversenyek kapcsán.
- Adatgyűjtések a zenetörténet feldolgozásához.
- Zeneművek zenetörténeti rendszerezése.
- Koncertfilm megtekintése.

- Kiállítás megszervezése híres magyar zeneszerzőkről, zenekarokról, előadóművészekről, zeneművekről, koncerthelyszínekről.
- A lakóhely zenei emlékeinek összegyűjtése, megtekintése.
- Kiselőadás készítése különböző hangszerekről, zenei műfajokról, zeneszerzőkről, zeneművészekről.
- Kiselőadás készítése a népzenei gyűjtések történetéről.
- Kiselőadás a hangszerekről (megszólaltatási módjuk, felépítésük, képek, videók, animációk, applikációk felhasználásával).
- Az elektronikus média által nyújtott lehetőségek tanári irányítású használata.

TÉMAKÖR: Komplex készségfejlesztés

ÓRASZÁM: 37 óra

ISMERETEK

- A korábban tanult ritmikai, dallami ismeretek frissítése, elmélyítése, alkalmazása.
- A törzshangok és a módosított hangok szerepének ismerete.
- Modális hangsorok
- Hangközök felismerése és felépítése T1-N10-ig
- A szűkített, bővített hangközök
- Hármashangzatok felismerése, felépítése
- Előjegyzések és hangnemek ismerete 5#-5b-ig
- A zenetörténet jellegzetes műfajainak, formáinak ismerete.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- Részvétel közös kreatív zenélési formákban, a zeneművek befogadásának előkészítéséhez.
- A többszólamú éneklés fokozatos bevezetésével a többirányú figyelem, a hallás, az intonációs készség fejlődése.
- Gyakorlat szerzése a felismerő kottaolvasásban.
- A zenei formaérzék fejlesztése.
- Tegzes: Hétfokú olvasógyakorlatok alapján lapról olvasás

FOGALMAK

Minden korábban szereplő fogalom.

TEVÉKENYSÉGEK

- Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult ritmikai és dallami elemek felhasználásával.
- Ritmikai játékok.
- Zenei kérdés, válasz rögtönzése.
- Kottairáshoz alkalmas szoftverek használatának megismerése.
- A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása a hangközök és egyszerű harmóniak megfigyelésének és meghallásának gyakorlására.

Ének-zene

12. évfolyam

A tizenkettedik évfolyamon a zenei nevelés célja a nemzeti és az európai azonosságtudat erősítése, a hagyományos és a mai kulturális értékek megismertetése, a tudás gazdagítása a zeneművészet eszközeivel. Cél továbbá, hogy a műalkotások által közvetített magatartásminták segítsék a nemzethez, közösséghez való viszony elmélyítését és járuljanak hozzá a tanulók személyiségfejlődéséhez, szocializációjához, mely egyúttal egy közösség fennmaradásának biztosítója is.

A Helyi tanterv témakörei:

1. Zeneművek /Énekes anyag: **37 óra**
2. Zeneművek/Zenehallgatási anyag: **52 óra**
3. Komplex készségfejlesztés: **31 óra**

A 10. évfolyamon az ének- zene helyi tanterv alap óraszám: **120 óra (heti 4 óra)**

A zenehallgatási anyag válogatásánál az életszerűség a fő szempont: a zeneművek ezen az évfolyamon a tanulók tanulmányaihoz és mindennapjaihoz kapcsolódnak. A korábban hallgatott zeneművek történelmi szemléletmóddal összegződnek, és a tanulók megismerkednek

a hallgatott zenék kulturális környezetével is. Folyamatos feladat a zeneművek műfajának megnevezése, értelmezése.

Az énekelt zeneművek igényes megszólaltatásához, a zenehallgatási anyag elmélyült befogadásához és a zeneművekkel kapcsolatos gondolatok megfogalmazásához, valamint a kreatív zenei megnyilvánulásokhoz továbbra is fontos a készségfejlesztés.

A témakörök és a fejlesztési feladatok átfedik egymást, egy-egy fejlesztési feladat több különböző témakörben is megjelenik, ezáltal a tanórákon belül is érvényesül a komplexitás.

1. TÉMAKÖR: Zeneművek / Énekes anyag

ÓRASZÁM: 37 óra

Népdalaink világa

Balladák: Kádár Kata, Kőműves Kelemen, A Vidrócki híres nyája, Rákóci kocsmábo, Magos kősziklának

Jaj-nóták: Bús a kis gerlicemadár, Kit virágot rózsám adott, Hajtsd ki rózsám

Betyár-dalok: A Nád Jancsi, Nem messze van ide Kismargita, Zavaros a Tisza,

Műzenei szemelvények, és más népek dalai

Ravel: Bolero, Honegger: Nyárszalajtó cimborák, Kodály Zoltán: Mikoron Dávid (Psalmus Hungaricus zsoltárdallama), Ének Szent István királyhoz, Galántai táncok: rondó téma, Bartók Béla: Magyar képek 1.tétel- Este a székyeknél, Ne menj el, Bárdos Lajos: Hej igazítsad, Karai József: Estéli nótázás, Orff: Taps-rondó, B Old Black Joe- spirituálé, Gershwin: Clap your hand, Leonard Bernstein: West side story-America

A nap nyugodni tér; Karesú törzsed hajlik; A szeleknek élénk szárnyán, Zúg a Volga

ISMERETEK

- A tanult dalok kulturális közegének megismerése.
- Különböző korszakok – különböző előadói stílusok a műzenében.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- Hallás utáni daltanulással és felismerő kottaolvasással elsajátított műzenei szemelvények éneklése.

- Előadói készségük kifejező, átélt, tiszta intonációjú énekléssé fejlesztése.
- A hangszerkísérethez és az éneklő közösséghez való alkalmazkodási képesség fejlesztése.
- A dalokban megjelenített élethelyzetek, érzelmi állapotok megértése.

FOGALMAK

Tradíció, átdolgozás, műzene, improvizáció, ballada

TEVÉKENYSÉGEK

- A zenei nevelés elsődleges tevékenységi formája az éneklés.
- A kreativitás támogatása az éneklésnél, táncolásnál.
- Részvétel az ünnepekhez kapcsolódó előadásokban, projektekben.
- Részvétel a Zenei Világnap alkalmából rendezett iskolai programokban.
- A Fejlesztési feladatok és Készségek elnevezésű részben javasoltak alkalmazása.

2. TÉMAKÖR: Zeneművek / Zenehallgatási anyag

ÓRASZÁM: 52óra

Szerelem, barátság

Prokofjev: Rómeó és Júlia, Bartók Béla: A kékszakállú herceg vára – részletek; Leánykérő, Leánynéző, Isten veled, Ne menj el... című kórusművei, Gershwin: Porgy és Bess, Leonard Bernstein: West side story,

Zeneművek és a történelem

Kodály Zoltán: Psalmus Hungaricus; Ének Szent István királyhoz

D. Sosztakovics: VII. szimfónia – részletek

Schönberg: Egy varsói menekült

Pendereczki: Hirosima

A. Honegger: Jeanne d’Arc a máglyán - részletek

Zeneművek és az irodalom

Carl Orff: Carmina Burana

Kocsár Miklós – Nagy László: Csodafiú – szarvas

Kodály Zoltán- Weöres Sándor: Öregek

Bartók Béla: Cantata profana

Életrajzok

Johann Strauss: A denevér

M. Ravel: Bolero

Kodály Zoltán: Háry János, Galántai táncok-részletek

Cl. Debussy: A tenger, Egy faun délutánja

I. Stravinsky: Tűzmadár , Zsoltár-szimfónia

G. Gershwin: Egy amerikai Párizsban, Kék rapszódia

Scott Joplin: Ragtime-ok

A.L. Webber musical-részletek(Macskák, Az operaház fantomja, Evita, Jézus Krisztus szupersztár)

Farkas Ferenc: Furfangos diákok - részlet

Karai József: Estéli nótázás

John Williams és Hans Zimmer filmzene-szerzők művei

Szemelvények a magyar zenetörténetből

Bartók Béla: Concerto – II. tétel, Párok játéka

Kodály Zoltán: Psalmus Hungaricus- részletek

Szokolay Sándor: Ima, rontás ellen

Kocsár Miklós kórusművei

Kurtág György: Játékok – részletek

Ligeti György: Hungarian rock

Gyöngyösi Levente kórusművei

Tóth Péter kórusművei

ISMERETEK

- A hallgatott zeneművek zenetörténeti és főbb műfaji jellemzőinek azonosítása.
- A zeneszerzők helye a különböző zenetörténeti korokban.
- Az adott zenemű történelmi, irodalmi és kultúrtörténeti vonatkozásainak megismerése.
- A zeneművekben megfogalmazott gondolatok társítása hangszerelési, szerkesztési megoldásokkal, kompozíciós technikákkal, formai megoldásokkal.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- A tanulók kreatív képzeletének fejlesztése változatos motivációs technikákkal, a zeneművek nyújtotta lehetőségeket kihasználva.
- A zeneművek gondolati tartalmát kifejező eszközök felismerésére, átélésére és értelmezésére alkalmas képességek kialakítása.
- Egy-egy zeneszerzőre jellemző alkotói sajátosságok felismerése.
- Hosszabb, összetettebb koncentrációt igénylő zenei anyag befogadásának képessége.
- Összefüggés felfedezése a zenei stíluskorszakok és a történelmi események, irodalmi alkotások között.
- A zeneművekről történő önálló véleményalkotás képességének kialakítása.

FOGALMAK

Atonalitás, arany metszés, augmentálás, bitonalitás, bruitizmus, filmzene, operett, musical, dodekafónia, elektronikus zene, beatzene, rock and roll, blues, folklorizmus, expresszionizmus, reihe, dzsessz, dixiland, ragtime, impresszionizmus, kromatika neoklasszicizmus, minimalizmus, rákfordítás, ráktükör, spirituálé, szcenikus kantáta

TEVÉKENYSÉGEK

- Részvétel hangversenyeken.
- Élménybeszámoló készítése a hallott hangversenyek kapcsán.
- Adatgyűjtések a zenetörténet feldolgozásához.
- Zeneművek zenetörténeti rendszerezése.
- Koncertfilm megtekintése.
- Kiállítás megszervezése híres magyar zeneszerzőkről, zenekarokról, előadóművészekről, zeneművekről, koncerthelyszínekről.
- A lakóhely zenei emlékeinek összegyűjtése, megtekintése.
- Kiselőadás készítése különböző hangszerekről, zenei műfajokról, zeneszerzőkről, zeneművészekről.
- Kiselőadás készítése a népzenei gyűjtések történetéről.
- Kiselőadás a hangszerekről (megszólaltatási módjuk, felépítésük, képek, videók, animációk, applikációk felhasználásával).
- Az elektronikus média által nyújtott lehetőségek tanári irányítású használata.

TÉMAKÖR: Komplex készségfejlesztés

ÓRASZÁM: 31 óra

ISMERETEK

- A korábban tanult ritmikai, dallami ismeretek frissítése, elmélyítése, alkalmazása.
- A törzshangok és a módosított hangok szerepének ismerete.
- Modális hangsorok, hangnembváltás
- Előjegyzések és hangnemek ismerete 7#-7b-ig
- Négyeshangzatok felismerése, felépítése
- A zenetörténet jellegzetes műfajainak, formáinak ismerete.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- Részvétel közös kreatív zenélési formákban, a zeneművek befogadásának előkészítéséhez.
- A többszólamú éneklés fokozatos bevezetésével a többirányú figyelem, a hallás, az intonációs készség fejlődése.
- Gyakorlat szerzése a felismerő kottaolvasásban.
- A zenei formaérzék fejlesztése.
- Tegzes: Hétfokú olvasógyakorlatok alapján lapról olvasás

FOGALMAK

Egészhangú skála, vezetőhang, bicínium, domináns, tonika, szeptimakkord, szubdomináns, tritonus, számozott basszus

TEVÉKENYSÉGEK

- Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult ritmikai és dallami elemek felhasználásával.
- Ritmikai játékok.
- Zenei kérdés, válasz rögtönzése.
- Kottairáshoz alkalmas szoftverek használatának megismerése.
- A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása a hangközök és egyszerű harmóniak megfigyelésének és meghallásának gyakorlására.